

Totalrenovera Sverige – en offensiv ekonomisk politik för full sysselsättning, välfärd och klimatansvar!

Det har blåst upp till strid om den ekonomiska politiken i arbetarrörelsen. På ena sidan står högersocialdemokratin med Magdalena Andersson och Stefan Löfven i spetsen. På den andra står allt fler fackliga organisationer, radikala socialdemokrater och vänsterekonomer som liksom Göran Greider dragit slutsatsen att ett fasthållande vid dagens finanspolitiska ramverk ”i princip omöjliggör stora satsningar och investeringar”.

Nybildade (s)-föreningen Reformisterna ser lånefinansierade investeringar och ett brott med dagens budgetregler som en förutsättning för en kraftfull klimat-, välfärds- och sysselsättningspolitik. Och LO:s ekonomer menar att det finanspolitiska ramverket behöver skrotas nu, att vänta är att ”riskera för mycket” för välfärden.

I denna strid står Vänsterpartiet på fel sida. Trots att överskottsmålets kritiker ofta för fram partiets tidigare krav på en statlig, lånefinansierad investeringsbudget har partiledningen ställt sig bakom de budgetregler som Magdalena Andersson och Ulf Kristersson enats om. Och som nu möter växande vänsterkritik.

Det är politiskt svårbegripligt. I riksdagen saknas det 9,5 procentenheter för en rödgrön majoritet. Nu behövs ett politiskt program som slår det politiska spelbrädet över ända och blir den ”game changer” arbetarrörelsen behöver för att klimatomställning och arbetande människors livsvillkor ska ställas i fokus. Det är de vänstersocialdemokrater och fackligt aktiva som nu kräver en annan ekonomisk politik som Vänsterpartiet måste knyta strategiska band med om en socialistisk samhällsutveckling och minskade klassklyftor någonsin ska bli möjlig. Att kroka arm med dem i kampen mot åtstramande budgetregler borde vara en självklar ryggmärksreflex för Vänsterpartiet.

Rekordlåg offentlig skuld och ”betalt för att låna”

Det är ekonomiskt obegripligt. Den offentliga skulden är rekordlåg och staten kan låna gratis. Räntan på 10-åriga statsobligationer är minus 0,2–0,3 procent. Dessutom är det realräntan som är den verkliga lånekostnaden, den nominella räntan minus inflationen som ligger kring två procent. Det innebär enligt alla rudimentära, robusta och sedan länge av ekonomer från höger till vänster etablerade modeller att långivarna betalar staten 1,5–2 procent per år för få låna ut sina pengar. Men de stora möjligheter detta innebär kan inte utnyttjas inom ramen för de budgetregler partiet idag står bakom. Dagens finanspolitiska ramverk innebär att offentlig sektor ska gå med överskott med i genomsnitt 0,33 procent av BNP per år över en konjunkturcykel. Att stapla pengar på hög och prioritera minskning av en rekordlåg statsskuld samtidigt som infrastruktur och välfärd förfaller är inte framåtsyftande vänsterpolitik. Vänsterpartiet behöver istället en tydlig oppositionsroll där vi visar att en annan värld är möjlig, hur högern och rasismen kan besegras och klimatomställningen genomföras.

Om vi verkligen menar att klimatkrisen är vår tids ödesfråga, varför då inte utnyttja att staten kan låna gratis till massiva investeringar i förnybar energi, energieffektivitet och kollektivtrafik?

Om vi verkligen vill värna välfärden, varför då inte föreslå lånefinansiering av statens investeringar i infrastruktur så att skattepengarna istället kan gå till vård, skola och omsorg? Kommunerna behöver 25 miljarder kronor per år bara för att upprätthålla dagens nivå på välfärden, enligt statliga Konjunkturinstitutet. Så stora är behoven av tillskott bara för att undvika nedskärningar i en redan pressad verksamhet, där en majoritet som drabbas är kvinnor.

Om Vänsterpartiet i ord och handling verkligen vill hålla fast vid partiprogrammets stolta mål om ”full sysselsättning” och ”arbete åt alla” som historiskt varit arbetarrörelsens viktigaste krav, varför då inte använda statens möjligheter att låna gratis till stora investeringar i bostäder, vägar och järnvägar så att efterfrågan kan hållas uppe trots att Riksbankens utrymme för räntesänkningar är uttömt?

Offentliga investeringar kan bara genomföras i den mån det finns lediga resurser i den reala ekonomin, men idag försvagas konjunkturen samtidigt som såväl utrymmet för och behovet av statliga investeringar växer. För att möta detta behov krävs emellertid ett finanspolitiskt ramverk som främjar investeringar, inte som idag ett ramverk som försvårar dem.

En politik mer åtstramande än EU-reglerna

Obegripligt är också att Vänsterpartiet väljer en väg i den ekonomiska politiken som går stick i stäv med den övriga europeiska vänsterns. I princip alla vänsterpartier i Europa kritiserar EU:s budgetregler. De är för åtstramande och ger inte utrymme för en europeisk Green New Deal eller krafttag mot arbetslösheten är resonemanget. Vänsterpartiet däremot går sin egen väg och väljer att stödja inhemska budgetregler som är betydligt stramare än EU:s. Så försvaras möjligheterna att bli en tydlig opposition och partiet förstärker högerens bild av att det saknas resurser och reformutrymme.

Offentlig sektors skuld har minskat rekordsnabbt de senaste åren. Det skapar problem, idag publiceras inte längre en konjunkturprognos utan att den innehåller resonemang om att statskulden blivit för liten. Offentliga investeringar hämmas och kapitalmarknaden fungerar sämre är argumenten.

Dagens finanspolitiska ramverk innehåller också ett mål för den offentliga skulden, det är på 35 procent av BNP. En nivå som alltså inte bör underskridas. Där är skulden idag, och eftersom skulden anges som andel av BNP behövs underskott i statsbudgeten för att den ska förbli oförändrad när BNP växer.

En sådan lösning förespråkar LO:s ekonomer. De menar att bara genom att sluta amortera och låta den offentliga skulden ligga kvar på dagens låga nivå skulle 138 miljarder kronor frigöras för reformer fram till 2022. Swedbanks ekonomer för samma resonemang, men anser att skulden ska tillåtas öka till fortfarande rekordlåga 40 procent av BNP. Då frigörs 418 miljarder kronor till investeringar fram till 2023!

Hög tid sätta välfärd och klimat före statsskuldminskning

I Vänsterpartiets budgetmotion hösten 2019 föreslås att den översyn av det finanspolitiska ramverket som är planerad till 2024 ska tidigareläggas och att partiet då ska förespråka ett balansmål. Denna handlingslinje har två allvarliga problem.

Det ena är vad som sker om andra partier säger nej till tidigare översyn. Av allt att döma är tanken att Vänsterpartiet då fortsätter stödja den blocköverskridande uppgörelsen om ett överskottsmål. Men Vänsterpartiet kan inte stå med mössan i hand och ge moderater och socialdemokrater vetorätt över vilken finanspolitik vi föreslår! Vänsterpartiet bör omgående och utan att ”fråga om lov” lämna överenskommelsen om dagens åtstramande budgetregler!

Det andra problemet är att den föreslagna förändringen stannar vid ett ”balansmål”. Men samhällsekonomi fungerar inte som hushållsekonomi. Eftersom offentlig skuld mäts i procent av en växande BNP innebär Vänsterpartiets balansförslag att amorteringen av en enligt de flesta ekonomer redan skadligt låg offentlig skuld fortsätter.

Det finanspolitiska regelverket ska gälla åtta år i taget. Så varför vill Vänsterpartiet ha ett regelverk som under två mandatperioder prioriterar skuldminskning framför investeringar? Det är en fråga vi redan får från vänstersocialdemokrater, fackligt aktiva och andra aktivister på vänsterkanten som nu blåser till strid för ett annat ekonomiskt ramverk. Inte minst mot bakgrund av att partiet därigenom lägger snubbeltråd för flera av de egna förslagen.

En riktig ”Green New Deal” kräver lånefinansiering

Vänsterpartiets förslag till en statlig, grön investeringsbank är utmärkt, men enligt de budgetregler Vänsterpartiet också står bakom måste statens kapitaltillskott till denna bank fullt ut rymmas inom ramen för kravet att offentliga finanser ska visa överskott. Det betyder att det ska konkurrera med utgifter för sjukvård, skola och barnomsorg. Men ett statligt kapitaltillskott är inte ens en verklig utgift. Staten får en ägarandel i banken som är värd lika mycket som det kapital som satsas. Det naturliga vore förstås därför att se kapitaltillskottet som en investering och lånefinansiera den gröna investeringsbankens egna kapital via en statlig investeringsbudget.

Likaså är Vänsterpartiets förslag till investeringsstöd för bostäder mycket bra, men också det måste med dagens regler finansieras med skattepengar som borde gå till välfärden. På 1960-, 1970- och 1980-talen lånefinansierades sådana bostadsinvesteringar. Är det idag för radikalt för Vänsterpartiet?

Dags för en offensivare ekonomisk politik som ger framtidshopp

Ibland hävdas att ”högre skatt för de rika” är ett bättre alternativ än lånefinansiering av investeringar. Men det är att jämföra äpplen och päron. Vi motionärer stödjer helhjärtat alla Vänsterpartiets förslag till hårdare

beskattning av de välbeställda. Det behövs för rättvisans skull och för att förbättra våra sviktande välfärdssystem.

Men att tro att sådana skattehöjningar därutöver ska räcka till de många hundratals miljarder kronor som behövs för klimatsatsningar, bostadsinvesteringar och satsningar på järnvägar och annan infrastruktur är helt orealistiskt. Dessutom saknas i närtid utsikterna för en politisk majoritet för dessa skattehöjningar.

Dessa insikter fick Kommunals ordförande Tomas Baudin att öppna förbundskongressen 2019 med att säga att välfärdens finansiering nu måste gå före minskad statsskuld. Och att en förändring av det finanspolitiska ramverket är en fråga ”man inte längre kan ducka för”.

Det gäller också oss vänsterpartister. Annars är risken stor att vårt parti blir stående kvar på perrongen när den vänsterrörelse för en annan ekonomisk politik som redan rullat igång får upp farten. Vänstern och arbetarrörelsen behöver framtidstro och konkreta svar på vår tids brännande frågor och Vänsterpartiet måste gå i första ledet. En offensiv investeringspolitik skulle göra oss rikare och är samtidigt en förutsättning för att vi ska kunna möta framtidens utmaningar för välfärd och klimatomställning.

Vi yrkar att:

- Vänsterpartiet slår fast att klimatinvesteringar och satsningar på välfärden framöver ska gå före en ytterligare minskning av statsskulden.
- Vänsterpartiet lämnar det finanspolitiska ramverk som alla riksdagspartier utom Sverigedemokraterna idag står bakom.
- Vänsterpartiet tar tillvara de politiska möjligheter som ges av att staten idag kan låna gratis och påbörjar utarbetandet av ett kraftfullt lånefinansierat investeringsprogram med inriktning på klimat, bostäder, järnvägar och annan infrastruktur.
- Vänsterpartiet aktivt söker samarbete med den växande grupp radikala fackliga aktivister och socialdemokrater, exempelvis Reformisterna, samt aktivister inom klimatrörelsen, för att gemensamt arbeta för ett finanspolitiskt regelverk byggt på arbetarrörelsen traditionella hållning att offentliga investeringar bör lånefinansieras.